

Til

**Familie- og kulturkomiteen
Stortinget**

Fellesorganisasjonen (FO)

Høringsmøte 19.1.2010

**Kommentarer til endringer i barnelova mv.
(Prop. 14 L (2009-2010))**

Fellesorganisasjonen (FO) organiserer nærmere 25.000 barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere. De arbeider innenfor velferdstjenestene, og er viktige aktører i velferdsstaten.

FOs syn på barneloven

Innledningsvis gjør vi kort rede for prinsipper vi mener må ligge til grunn for innholdet i barneloven:

- Barneloven må ha fokus på barnets rettigheter og på hvordan barns oppvekst skal bli best mulig. Barns rett til å bli hørt er en selvsagt forutsetning i dette.
- Hvordan foreldreoppgaven kan løses best mulig i fellesskap med fokus på barnet, må være grunnlaget for lovverket. Lovverket må videre inneha et familieperspektiv.
- Barnas oppvekst er også samfunnets ansvar, og dette må gjenspeiles i loven
- Barneloven er en viktig rettesnor for hvordan foreldre skal tilrettelegge for oppveksten for sine barn når samlivsbrudd er et faktum.
- Kompetanse hos instansene som skal bistå foreldre og barn knyttet til barnelovens bestemmelser er sentralt.
- Tvang og vold skal ikke kunne benyttes i oppdragelsesøyemed.
- Fysisk tvang skal ikke benyttes for å fullbyrde dommer.
- Barneloven må ivareta minoritetsperspektivet og de utfordringer barn med foreldre med minoritetsbakgrunn har ved samlivsbrudd.

Kommentarer til lovendringsforslag i barneloven:

§ 3

FO mener at samboere også skal omfattes av regelen om pater est. Dette fordi samboerskap har blitt en vanlig samlivsform, og mange barn fødes i samboerskap. At farskap følger av samboerskap, vil sikre enda flere barn trygge sosiale og juridiske rammer fra starten av livet på en ubyråkratisk måte. De praktiske utfordringene knyttet til å dokumentere samboerskapet vil det kunne finnes løsninger på. Av dette forslaget følger at vi også mener § 4 3. ledd må fjernes.

§ 30 tredje ledd:

FO støtter departementets forslag til presisering av barneloven § 30. Det er viktig at det ikke forekommer noen tvil om at vold mot barn, både fysisk og psykisk, er forbudt, også i oppdragelsessammenheng.

Vi vil poengtere at det ikke er nok å styrke lovverket om man skal forebygge vold mot barn. Det er vesentlig at foreldre får kvalitativt god og tilstrekkelig opplæring og oppfølging i forbindelse med oppdragelse av barn, og at det ved mistanke om vold meldes fra til ansvarlige myndigheter. I dette arbeidet er det viktig at offentlige tjenester som for eksempel helsestasjon, familievernkontor og barnevern har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse for det systematiske arbeidet som er nødvendig for å forebygge vold mot barn og unge innenfor familien. Dette er ikke situasjonen i dag.

Økt dimensjonering av familievern og barnevern vil gjøre tjenestene mer tilgjengelig, og barn og familier kan få hjelp på et tidligere tidspunkt. Familievernet og barnevernet må få tilført flere sosialfaglige stillinger. Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere har god kompetanse i bruk og formidling av positive metoder. En tverrfaglig barnehage og skole med høyere innslag av nevnte yrkesgrupper vil også kunne bidra til redusert bruk av vold i familien og i samfunnet for øvrig.

§ 36

FO støtter ikke forslaget om at retten kan vedta at barnet skal bo fast hos begge foreldre ved uenighet mellom foreldrene. Begrunnelsen for dette er at vi mener det ikke vil være til barnets beste at foreldre tvinges til å iverksette denne omsorgsformen. Videre vil en hjemling av rettens anledning til å gjøre dette, "normalisere" bruk av delt bosted. Med det mener vi at hjemlingen vil legge føringer for foreldres valg og hjelpeapparatets råd i avklaring av hvor barnet skal bo ved samlivsbrudd, og slik muligens undergrave den nødvendige vurderingen av hva som er barnets beste i det enkelte barns situasjon, som foreldre, hjelpeapparat og retten etter vår mening er forpliktet til å gjøre.

Hjelpeapparatets rolle, her særlig familievernkontorene, er å bistå familier som står overfor utfordringer knyttet til valg for barnets fremtid. Vi vil også her påpeke behovet for en styrking av kapasiteten og mer sosialfaglige kompetanse ved familievernkontorene, for å kunne tilrettelegge for at det tidligst mulig tas gode beslutninger for barnets fremtid.

§ 42 første ledd

FO støtter innføring av varslingsplikt på seks uker ved foreldres ønske om flytting når de ikke bor sammen.

§ 43 andre ledd fjerde punktum

FO støtter utvidelsen av "vanlig samværsrett" i lovs form.

§ 44

Ingen kommentar.

Forslag fra barnelovsutvalget som ikke er videreført

Saksomkostninger i barnefordelingssaker:

Det er viktig at det er mulig for foreldre å prøve sin sak for retten dersom de ikke kommer til enighet. Dette må kunne skje uten store økonomiske konsekvenser dersom retten ikke gir medhold. Vi støtter utvalgets forslag om at det tas inn bestemmelser i barneloven som i utgangspunktet innebærer at den enkelte forelder bærer egne kostnader, og med de muligheter dette også åpner for fri retts hjelp.

De økonomiske rammene for barnet og foreldrene

Vi støttet barnlovutvalgets vurdering av at økonomiske forhold ikke skal stå i veien for løsninger som er til barnets beste. Videre at de økonomiske ordningene tar høyde for at det er dyrere å ha to husholdninger dersom foreldrene er de eneste voksne i husholdningen. Vi vil at trygdeordninger og skatteregler også tilpasses situasjoner hvor barnet har delt bosted, slik at denne ordningen ikke medfører avkorting av midler foreldrene ellers ville fått. Trygde- og skattesystem bør ikke favorisere en bestemt måte å organisere bosted og samvær på.

Vi mener det er viktig at komiteen ser nærmere på disse problemstillingene, selv om departementet ikke har støttet barnlovutvalgets forslag om endringer i barneloven på disse områdene (§ 64 a og § 66).

Kommentarer til lovendringsforslag i pasientrettighetsloven:

§ 4-4 andre ledd:

FO støtter utformingen av § 4-4 2. ledd. Vi mener det er riktig at samtykkekompetanse for at barn kan få helsehjelp kan ligge hos en av foreldrene, selv om begge foreldre har foreldreansvar. Det er særlig psykisk helsehjelp som en del barn avskjæres fra å kunne motta, som gjør at vi mener dette er nødvendig. Helsepersonell kan avgjøre akutt behandling etter nødparagraf, og barnevernet og fylkesnemnda har anledning til å overprøve foreldres nektning av behandling i dag. Dette er en relativt omfattende og inngripende måte å sikre barn helsehjelp på. Vi mener at beslutninger om nødvendig helsehjelp derfor må kunne avgjøres av forelderens som vurderer det nødvendig, i hovedsak den barnet bor fast hos.

Kommentarer til lovendringsforslag i arveloven:

§ 4. første ledd:

Ingen kommentar.

Øvrige kommentarer – behov for styrking av familievernnet:

Dersom foreldre ikke blir enige om hvordan barnas oppvekst skal tilrettelegges, er barneloven viktig for å sikre at prosessene for å avklare dette er så gode som mulig. Alle parter må ha mulighet for å bli hørt, inkludert barnet selv. De viktigste instansene for å bidra til dette er i første rekke familievernkontorene gjennom sitt arbeid med mekling og øvrige tilbud, og deretter rettsinstansene. Kompetanse hos disse instansene til å bistå i fastlåste konflikter med fokus på å gjøre barns oppvekst best mulig er sentralt for at intensjonene om å forebygge og sikre at barn ikke skal behøve å ha en hverdag som preges av foreldres vedvarende konflikt.

Familievernkontorene skal både bistå barn og familier med ulike utfordringer, og gjennomføre den lovpålagte meklingen som alle foreldre som skal skille lag må gjennom. Familievernkontorene er altså både en viktig forebyggende instans og en instans som kan bistå for i konfliktløsning.

Familievernkontorene er de siste årene pålagt flere oppgaver, men uten at kapasiteten er økt. FO mener at familievernnet må tilføres flere stillinger totalt sett. Særlig er den sosialfaglige kompetanse relevant for de oppgaver familievernnet skal løse, og vi mener familievernnet må ansette flere barnevernpedagoger og sosionomer med klinisk utdanning/godkjenning. En slik styrking er god familiepolitikk og barne- og ungdomspolitik.

Økonomiske og administrative konsekvenser av lovendringene:

FO mener familievernkontoret må være en mer tilgjengelig tjeneste i vanskelige situasjoner og er et reelt lavterskeltilbud. Dette medfører ytterligere oppgaver, og derav genererer også dette behov for økte ressurser.

Vi er kjent med at familievernnet i de ulike regionene arbeider med innsparinger innenfor sine budsjetttrammer. Det kan synes som familievernnet i utgangspunktet har vært underbudsjettet, samt at ulike forhold har medført et stort merforbruk. Vi er svært bekymret for konsekvensene av dette for tjenestetilbudet til barn og foreldre i vanskelige situasjoner. Dette underbygger behovet for økte ressurser til familievernnet.

Det er viktig at familievernkontorene kan tilby mer omfattende hjelp og tilby hjelp til flere. Videre er beliggenheten til familievernkontor rundt i landet organisert slik at mange må reise langt for å kunne benytte seg av tjenestene. Vi forutsetter at myndighetene ser på hvordan alle landets innbyggere skal gis likeverdige og bedre muligheter for bistand fra familievernkontorene.

Øvrige kommentarer

Barnelovutvalget berørte ikke minoritetsperspektivet og de utfordringer barn med foreldre med minoritetsbakgrunn har ved samlivsbrudd. Dette er uheldig med tanke på at det ikke er utredet om lovbestemmelsene som foreslås tar hensyn til disse barnas situasjon, eller om det er andre lovbestemmelser som kunne ivareta dem bedre. Dette bør myndighetene se nærmere på.

Med vennlig hilsen

Randi Reese
forbundsleder

Ellen Galaasen
fagkonsulent